

Φράντς Κάφκα: Η σιωπή των Σειρήνων

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Νέκυια

<https://epopteia.gr/76/frants-kafka-i-siopi-ton-sirinon/>

[Από το Parables, μτφρ. Willa και Edwin Muir, Schocken Books Inc, 1946]

Απόδειξη ότι ανεπαρκή ή και παιδιάστικα τεχνάσματα μπορεί να σώσουν κάποιον από τον κίνδυνο.

Ο Οδυσσέας, για να προστατευτεί από τις Σειρήνες, βούλωσε τα αυτιά του με κεριά κι έβαλε να τον δέσουν στο κατάρτι. Φυσικά, οποιοσδήποτε άλλος ταξιδιώτης πριν απ' αυτόν θα μπορούσε να κάνει το ίδιο, εκτός από όσους γήτευαν οι Σειρήνες ακόμα κι από μεγάλη απόσταση· αλλά ήταν γνωστό σε όλο τον κόσμο ότι τέτοια πράγματα δεν πρόσφεραν καμιά βοήθεια. Το τραγούδι των Σειρήνων διαπερνούσε τα πάντα κι ο πόθος όσων γοητεύονταν μπορούσε να σπάσει πολύ πιο ισχυρά δεσμά από αλυσίδες και κατάρτια. Ο Οδυσσέας δεν το σκέφτηκε αυτό, αν και μάλλον το είχε ακούσει. Είχε απόλυτη εμπιστοσύνη σε μια χούφτα κεριά και σε μια οργιά αλυσίδα, και με αθώα έκσταση κίνησε για να συναντήσει τις Σειρήνες με το μικρό του πλήρωμα.

Τώρα οι Σειρήνες διαθέτουν ένα όπλο πιο θανατηφόρο απ' το τραγούδι τους, κι αυτό είναι η σιωπή τους. Και παρότι, ομολογουμένως, τέτοιο πράγμα δεν έχει συμβεί ποτέ, δεν είναι αδιανόητο να ξεφύγει κανείς από το τραγούδι τους· από τη σιωπή τους όμως αποκλείεται. Μπροστά στο θρίαμβο που νιώθει κανείς σαν τις νικά με τη δύναμή του και την επακόλουθη ανάταση που συντρίβει τα πάντα, καμιά επίγεια δύναμη δεν παραμένει ακέραιη.

Όταν λοιπόν τις ζύγωσε, οι γοητευτικές τραγουδίστριες δεν τραγούδησαν, είτε γιατί σκέφτηκαν ότι αυτός ο εχθρός θα υποτασσόταν μόνο με τη σιωπή τους είτε γιατί η μακαριότητα που

ήταν ζωγραφισμένη στο πρόσωπο του Οδυσσέα, που σκεφτόταν μονάχα το κερί και τις αλυσίδες του, τις έκανε να ξεχάσουν τό τραγούδι.

Μα ο Οδυσσέας, αν μπορεί να το πει κανείς έτσι, δεν άκουσε τη σιωπή τους· νόμισε ότι τραγουδούσαν κι ότι μόνος αυτός δεν άκουγε το τραγούδι τους. Είδε φευγαλέα το λαρύγγι τους ν' ανεβοκατεβαίνει, το στήθος τους να φουσκώνει, τα μάτια τους γεμάτα δάκρυα, τα χείλη τους μισανοιγμένα, αλλά πίστεψε ότι αυτά συνόδευαν τους σκοπούς που πέθαιναν γύρω του ανάκουστοι. Σε λίγο, όμως, όλα αυτά σβήστηκαν καθώς στύλωσε το βλέμμα του στον ορίζοντα· οι Σειρήνες κυριολεκτικά εξαφανίστηκαν μπροστά στην αποφασιστικότητά του, και ακριβώς τη στιγμή που βρέθηκαν κοντά του εκείνος δεν τις αναγνώριζε πια.

Μα εκείνες, γλυκύτερες από ποτέ, τέντωσαν το λαιμό τους και γύρισαν, άφησαν τα κρύα μαλλιά τους να κυματίσουν στον άνεμο και έμπηξαν τα νύχια τους στα βράχια ξεχνώντας τα πάντα. Δεν ήθελαν πια να γοητεύουν το μόνο που ήθελαν ήταν να κρατήσουν όσο πιο πολύ μπορούσαν την ακτινοβολία που χυνόταν από τα μάτια του Οδυσσέα.

Αν οι Σειρήνες είχαν συνείδηση, θ' αφανίζονταν αυτοστιγμεί. Αλλά έμειναν έτσι όπως ήταν· το μόνο που συνέβη ήταν ότι τους ξέφυγε ο Οδυσσέας.

Παραδίδεται επίσης ένας κωδίσκος για τα προαναφερθέντα. Λέγεται ότι ο Οδυσσέας ήταν τόσο πολυμήχανος, τόσο ξεφτέρι, που ούτε η θεά της μοίρας δεν διαπερνούσε την πανοπλία του. Ίσως είχε παρατηρήσει, αν και εδώ η ανθρώπινη αντίληψη είναι έξω από τα νερά της, ότι οι Σειρήνες ήταν σιωπηλές και χρησιμοποίησε αυτό το τέχνασμα απέναντι σ' αυτές και τους θεούς σαν ασπίδα.